

Lezer: Laat U U ook in het Nederlandsch voorlichten
door dit nationaal tijdschrift!!!

MOTTO :

„Dat wij in ons geheele maatschappelijk en staatkundig, niet minder dan in ons persoonlijk leven, die geestelijke goederen steeds voor oogen houden, hen gevoelen als hechte basis van ons geheele zijn en daardoor staan rustig, onvervaard en zeker in dit leven, welke maastroomen ook om ons kolken mogen.”

*Uit de 31 - Augustus - rede van
den Gouverneur van Oost-Java.*

IN DIT NUMMER :

1. IN DE BRANDING.	VOLKBEWEGING IN
2. DE INLANDSCHE VER-	AMERIKA.
ZORGING DER INDO-	8. BOEKBESPREKING.
NESISCH BEVOLKING	9. VOLK ZONDER MINTE
4. EEN CONTRACT.	OF RUIMTE ZONDER
5. DE SEKATEN EN HAAR	VOLK?
ECONOMISCHE EN NA-	10. DE VOORSPRONG DER
TIONALE BETEKENIS.	PHILIPPIJNEN.
6. HET INDO-PROBLEEM.	11. TIJDSCHRIFTEN
7. NEUTRALITEIT EN	SCHOUW.

In de branding.

OP het oogenblik, dat wij deze regels neerzetten, staat de geheele menschheid in de volste bewustheid van haar onmacht voor de alles beheerschende vraag: zal 't oorlog zijn, ... of vrede? Nimmer tevoren in de geschiedenis der beschaving is men zoo adembenemend doordrongen van het besef, dat slechts een futiliteit noodig is om het opeengehoopte kruit der internationale spanningen tot een niets ontziende en alles vernielende ontploffing te ontsteken, nimmer tevoren ook heeft de mensch zich in zijn nietigheid zoo vastgeklampt aan het stroohalmje der hoop, dat de smeulende lont niet in het kruitvat zal worden geworpen om aldus een wereldbrand te ontketenen, waarvan de consequenties niet zijn te overzien.

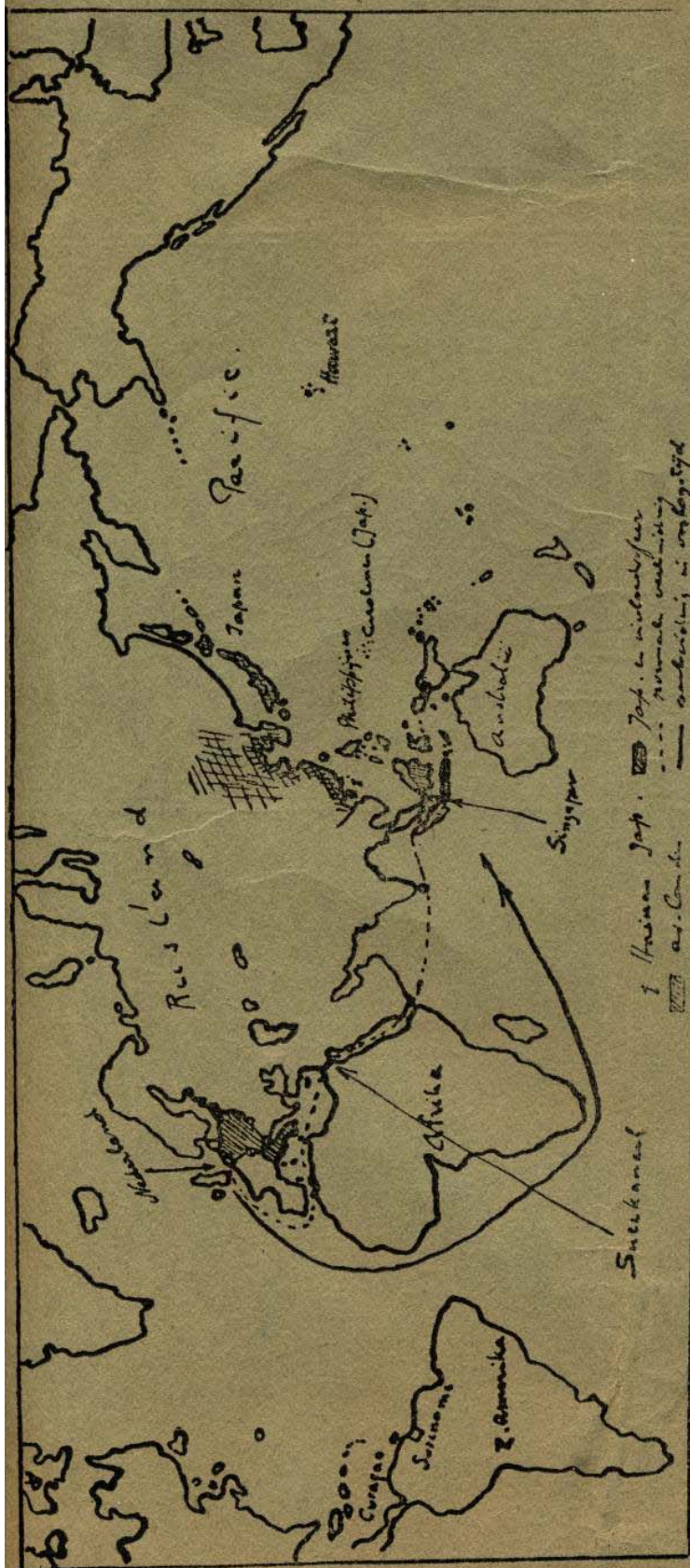
Om het met een der bekenste moderne denkers te zeggen: De mensch *handelt* niet meer, maar hij *ondergaat* alleen!

Inderdaad: de toestand is uitermate kritiek! Deze ernstige situatie kan o.i. wel niet beter worden getypeerd dan door de verstrekende maatregelen, die door de neutrale mogendheden ter handhaving van hun neutraliteit zijn genomen. Ook Nederland en (deels) zijn koloniën.

Onder deze omstandigheden kan het niet anders, of elke beschouwing (zelfs een poging daartoe) aangaande de huidige wereldchaos draagt niet meer dan enkel een speculatief karakter. Wie zou bijv. een maand geleden hebben kunnen voorzien, dat het tussehen de voorheen onverzoenlijke vijanden: 't Duitsche nationaal-socialisme en het Russische communisme, tot een verzoening zal komen? En wie zal nu nog willen vaststellen, dat Hitler niet nog te 11.59 ure — hetgeen wij allen vurig hopen — zijn eischen met betrekking tot Polen zal matigen? Dan wel, dat de garantie door Londen — Parijs niet in werking zal treden?

Liever dan ons te verdiepen in dergelijke speculatieve beschouwingen doen wij daarom beter om onze gedachten te laten gaan over de plaats, welke wij te midden v.d. branding innemen. Elders in dit blad (omslagpagina) drukken wij een schetskaart af, waaruit de lezer de zeer delicate ligging kan zien zoowel van Nederland als ook van Indonesia. Gemakkelijk valt daaruit ook op te maken, aan welke belemmeringen de verbinding tussehen de beide deelen des Rijks in geval v. een wereldconflict blootstaat. De afsluiting der Middellandsche Zee en van het Suez-kanaal (hetgeen onvermijdelijk zal zijn) verlegt de afstand Moederland-Koloniën over zee tot ruim het dubbele. In gelijke mate zal het verkeer in de lucht aan groote bezwaren onderhevig zijn. Het

(Voortzetting vide 3e omslagpag.).

„BANGGOEN”

— HALF - MAANDELIJKSCH BLAD GEWIJD —
AAN INDONESIË.

2e JAARGANG

5 SEPTEMBER 1939.

20

Commissie van R. SOEMARTO - DJOJODIHARDJO
Redactie : A B D U L W A H A B

Adres Redactie & Administratie :
Boeboetan 87, — Soerabaia.

Voor advertenties wende men zich
tot de Administratie.

Abonnementsprijs f 1.50 per kwartaal
bij vooruitbetaling.

De Inlandsche Maatschappij op aandeelen.

INDONESISCH INITIATIEF.

HET was in 1927 (Stbl. no. 91), dat voor het eerst een wettelijke vorm van samenwerking werd geschapen van bewuste samenwerking op economisch gebied tusschen Indonesiërs onderling, in dezen zin, dat aan bedoelde vorm in rechten zelfstandigheid werd toegekend, terwijl de aansprakelijkheid der individueele leden voor de in gemeenschap aangegane verplichtingen werd beperkt, althans geregeld, en voorts de gemeenschappelijke werkzaamheid zich nog altijd kon bewegen binnen het kader van de in de inheemsche samenleving geldende rechtsopvattingen. Deze wettelijke vorm was de Inlandsche coöperatieve vereeniging. Blijkens de considerans, was het motief tot het vaststellen dezer regeling ten einde „de eigen economische organisatie der inheemsche bevolking aan te moedigen en te versterken” en omdat „de bij die bevolking gebleken matschappelijke behoeften bijzondere bepalingen vorderen, welke afwijken van de onder haar geldende, met hare godsdiensten en gewoonten samenhangende rechtsregelen.”

De praktijk echter heeft reeds na luttele jaren bewezen, dat de Inlandsche Cooperatieve Vereeniging niet die krachten biedt, welke stimuleeren tot een eigen „eigen economische organisatie” der bevolking in den volsten zin des woords. Een der voornaamste redenen was, dat de gegoten vorm zich weliswaar gemakkelijk leent voor organisaties ter onderlinge waarborg (spaar- & credit-coöperaties, verbruiks-, landbouw-coöperaties), maar een vrij en ondernemend initiatief tot andere richtingen van economische werkzaamheid (handel) in den weg staat. Men kan binnen het kader van dit coöperatief verband geen voldoende gelegenheid vinden tot toepassing van een eenigszins bescheiden „winst-principe”. Het is dan ook geen zeld-

zaam verschijnsel, dat versecheidene organisaties zich ten onrechte coöperatie noemen.

Het is de groote verdienste geweest van de voormalige Indonesische Studieclub te Soerabaja, dat zij op het onvolkomene der regeling van Stbl. 1927 no. 91 heeft gewezen, en aan de bevoegde Regeeringsinstanties het verzoek heeft gedaan om door opzettelijke, derhalve specifieke regeling grootere zekerheid te verkrijgen nopens de mogelijkheid, corporaties met Inlandsche rechtspersoonlijkheid in het leven te roepen. Een dergelijk instituut is vooral van belang voor de bevoegdheid om ook gronden in Inlandsch bezitrecht te verwerven en te bezitten, hetgeen niet mogelijk is, indien gebruik moest worden gemaakt van het Europeesche rechtspersoonlijkheidsinstituut.

Bij Gouv. Besl. van 14 Mei 1929 werd toen onder voorzitterschap van Prof Zeylemaker een commissie ingesteld, welke tot taak heeft der Regeering van advies te dienen nopens de vraag, of het mogelijk en wenschelijk is om, *in de eerst plaats in verband met de behoeften op Java en Madoera*, naast en tot consolidatie van hetgeen op dit gebied reeds vast staat, wettelijke regelingen in het leven te roepen nopens :

- a. rechtspersoonlijkheid van inlandsche vereenigingen in het algemeen ;
- b. inlandsche vennootschappen op aandeelen, in het bijzonder ;
- c. de rechten en bevoegdheden van zulke inlandsche rechtspersonen t.a.v. den grond.

Het is deze commissie, van wie na een omvangrijk onderzoek de ontwerp-regeling zijn geëmaneeerd, welke binnenkort den Volksraad zullen worden voorgelegd (met enkele wijzigingen).

Wij zullen in deze beschouwingen onzen aandacht in hoofdzak bepalen bij de onder

b. genoemde corporaties, aangezien zij uit hoofde van hare materiële doelstellingen van veel meer beteekenis en van van meer directen invloed zal zijn voor de economische ontplooiing der bevolking dan de corporaties met ideeële doelstellingen, als sub a. vermeld. Voorzover noodig, zullen wij deze ideeële vereenigingen slechts terloops in bespreking nemen.

HET VOORGESTELDE SCHEMA.

Overeenkomstig de vervatte opdracht zal de onderwerpelijke regeling alleen van toepassing zijn voor Java en Madoera, zoodat het in de Buitengewesten niet mogelijk zal zijn Inlandsche Maatschappijen (I. M. A.) op aandeelen te vormen.

Wat de vorm betreft, aan den eenen kant is rekening gehouden met den wensch, dat de werking der nieuwe corporatie geheel blijft binnen de Inheemsche rechts-sfeer, terwijl aan den anderen kant* verschillende elementen doen denken aan de Europeesche Vennootschap, o.a. de algeheele scheiding tusschen het vermogen der I. M. A. en van dat der aandeelhouders, die derhalve van alle aansprakelijkheid voor door de I. M. A. aangegane verplichtingen zijn bevrijd. De I. M. A. is dus absoluut rechtspersoon, in tegenstelling met de Inl. coöperatieve vereeniging, die hoewel zelfstandig als rechtspersoon bestaande, en bevoegd om burgerlijke handelingen aan te gaan (art. 3) toch in de aansprakelijkheid toch niet geheel los wordt gedacht (zie bijv. art. 29 „De aansprakelijkheid strekt zich uit tot allen, die... leden waren...”).

Aan den anderen kant houdt bijv. het voorschrift betreffende het toezicht (bij de oprichting, en ook bij de werkzaamheid) nog eenige reminiscentie in aan de Inl. coöp. vereeniging.

Geheel in de lijn van de opzet, dat de I.M.A. ook „inheemsch” dient te zijn, wordt gevorderd dat de aandeelhouders ook van Inheemschen landaard dienen te zijn, terwijl de aandeelen op naam dienen te worden gesteld (dus onmogelijk aan toonder). Elk aandeel moet minstens f 5,— groot zijn, terwijl het minimum maatschappelijk kapitaal der I. M. A. is vastgesteld op f 1000,—.

Voorts mag de I. M. A. niet meer dan 75 hectare land bezitten (Inl. bezitrecht), en daarvan niet meer dan 25 hectare sawahgrond. De Inl. Ver. met Rechtspersoon (I. V. R.) mag geen sawahs bezitten, doch daartegenover is haar bezit aan pekarangan-grond onbeperkt.

HET GELDINGSGBIED.

Het bovenstaande is een zeer summieri weergave van vorm en bevoegdheden van de I. M. A. aangezien het bestek van dit blad zich niet leent voor een uitgebreidere behandeling van het onderwerp. Die weergave moge echter voldoende zijn om den lezer te helpen enkele voorname punten der regeling nader te beschouwen.

Als eerste punt van bespreking komt dan in

aanmerking de bepaling, die de gelding der onderhavige regeling enkel beperkt tot Java en Madoera. Immers rijst onmiddellijk de vraag bij ons op : waarom kunnen en mogen in de buitengewesten geen I.M.A.'s worden opgericht ?

Vermoedelijk zal wel de inhoud der aan de commissie vervatte opdracht om zich bij haar onderzoek enkel te bepalen bij de „behoefte op Java en Madoera” een der redenen zijn geweest, dat men ook bij de uitwerking der voorstellen zich ook aan die beperking wenschte te houden. Hoewel dit begrijpelijk is, zal toch niemand het recht der Overheid willen betwisten om af te wijken van den oorspronkelijken opzet van een maatregel, indien in den loop des tijds de behoefte tot een wijziging of uitbreiding van dien opzet is gebleken. In de tien jaren, verlopen tusschen de instelling der commissie en de uitwerking der voorstellen, hebben de feiten getoond, dat niet alleen op Java en Madoera de behoefte aan de geschematiseerde regeling bestaat, doch in niet mindere mate ook in de Buitengewesten. Het is bekend, hoe bijv. vooral in het jaar 1937 de bevolkingsrubberplanters aan de bevoegde instanties hebben verzocht om voorziening in de behoefte aan een organisatie-vorm, die meer dan de Inl. coöp. vereeniging geëigend zal zijn tot samenwerking voor handelsoogmerken.

Bij de vaststelling der ordonnantie van 1927 no. 91 op de Inl. coöp. vereenigingen maakte men geen onderscheid tusschen Java en Madoera, een onderscheid dat trouwens in vele opzichten reeds vervaagd is, waarom heeft men het nu wel noodig geacht ?

Evenals in 1927 zit immers bovendien bij het ontwerp der I.M.A. voor de bedoeling om „de eigen economische organisatie der inheemsche bevolking aan te moedigen en te versterken”. En deze bevolking is overal in den archipel te vinden, het economisch initiatief dient men dan ook overal gelijkelijk aan te moedigen, en te versterken.

Er is nog een ander punt, waarop in dit verband de aandacht dient te worden gevestigd. Het is 't feit, dat het welvaartspeil in vele streken in de Buitengewesten hooger is dan op Java en Madoera. Meerdere plaatsen zijn bovendien bekend om de handelsgeest en economische zin der bevolking, bijv. Bandjarmasin en omstreken, Palembang, Minangkabau enz. De gelegenheid tot handels- en nijverheidsorganisatie in den vorm van de I.M.A. zal aldaar met graagte worden aangegegrepen. Het bijeenbrengen van het gemeenschappelijk kapitaal zal er ook veel gemakkelijker gaan dan op het reeds zoo uitgeputte Java en Madoera. Is het billijk, om onze landgenooten in de buitengewesten uit te sluiten van de gelegenheid tot economische ontplooiing, als te vinden in de ontworpen regeling ?

Bijna alle factoren zijn in de door ons bedoelde streken aanwezig om het I.M.A. instituut tot een succes te maken : behoefte, handels- en ondernemingsgeest, kapitaal. Niets

ligt meer in de rede, dan ook de buitengewesten in de a.s. ordonnantie te betrekken.

Hoe het ook zij, niemand zal er een bezwaar in kunnen vinden, om — *eventueel* — de werking der I.M.A. regeling ook uit te strekken tot bepaalde gebiedsdeelen in de buitengewesten daar, waar reeds de mogelijkheid daartoe bestaat, als hoedanig naar onze meening in aanmerking komen bijv. Sumatra's Oost- en Westkust, Palembang, Z. O. Borneo (de reeks kan worden uitgebreid). Wij kunnen in dit opzicht op een zeer recent voorbeeld wijzen, als zoodanig dus een antecedent, n.l. de Geldschietersordonnantie, die immers luidens art. 24 lid 1 „van toepassing is op Java en Madoera en in de residentie Oostkust van Sumatra”. Men mag bovendien niet over het hoofd zien, dat de toepassing dezer laatste ordonnantie veel meer moeilijkheden biedt dan die der voorgestelde I. M. A. regeling.

De taak eener Overheid op economisch gebied dient bovendien meer stimuleerend dan beperkend van aard te zijn. Zij dient er steeds op bedacht te zijn vorm en gelegenheid te geven tot elke gezonde economische ontplooiing der bevolking. Zooals zij het zelf heeft verklaard: „Zij moedige aan en versterke de eigen economische organisatie der bevolking”.

Resumeerende, concludeeren wij als volgt:

De regeling op de I.M.A. dient ook op de buitengewesten van toepassing te zijn. Indien daartoe nog onoverkomelijke bezwaren bestaan, kan voorloopig worden volstaan met toepasselijk-verklaring voor bepaald aangewezen gebiedsdeelen in de Buitengewesten.

LANDAARD.

Met het voorschrift, dat alleen personen van Inheemschen landaard aandeelhouders kunnen zijn, zal het meerendeel onzer zich wel kunnen vereenigen. De regeling is voortgesproten uit het besef van de zwakke economische positie der Inheemsche bevolking, en uit het streven om die positie te verbeteren en te versterken. Het is dan ook logisch, dat het kapitaal-bezit moet berusten in handen van Indonesiërs. Geschied op Inheemsche leest, dient alles dit Inheemsche karakter te dragen. Wij voelen dan ook weinig voor de suggestie om opname van 't voorschrift, dat een maximum-percentage van het maatschappelijk kapitaal in handen van Inheemschen voorschrijft, bijv. 60, of zelfs 90%. Afgezien van het uit juridisch oogpunt ongerijmde feit, dat eventueel een niet-Inheemsche langs den weg van een aandelenbezit in een I.M.A. Inlandsche rechten zou kunnen uitoefenen, meenen wij zulk een voorschrift te moeten ontraden voornamelijk op dezen grond, dat het streven naar een „eigen economische organisatie” dan praktisch goeddeels zal worden illusoir gemaakt. Naar binnen en naar buiten dient eenheid van landaard te zijn. De I.M.A. als de uiterlijke vorm van die eenheid van wil kan zonder bezwaar in relatie staan met personen en lichamen van niet-Inheemschen landaard.

Zeër zeker willen wij erkennen, dat kapitaal

De Medische verzorging.

DER INDONESISCHE BEVOLKING.

(Uit een brief van een lid van de Vereniging van Indonesische Geneeskundigen).

Het algemeen belang vraagt, gezien de groote armoede van het Indonesische volk:

- a. goedkoope geneeskundigen.
- b. goedkoope geneesmiddelen.

Wat de geneeskundigen betreft, in de goedkoopte zijn we natuurlijk aan bepaalde grenzen gebonden: De geneesheer moet volgens zijn ontwikkeling en daarbij behorende levensbehoeften kunnen leven. De tegenwoordig geldende tarieven der doktoren zijn over het algemeen te hoog te achten voor den doorsnee Indonesiër. Verlaging dezer tarieven zal bezwaarlijk gaan, daar de geneeskundigen daardoor in nog grootere moeilijkheden zouden komen te verkeerren. Zooals gezegd, we zijn in deze aan zekere grenzen gebonden.

Deze tariefsverlaging zou echter wel mogelijk gemaakt kunnen worden, indien het Gouvernement zou willen bijspringen. Door dit te doen, zou het Gouvernement niet alleen

(zelfs 5 gulden) voor den doorsnee Indonesiër moeilijk bijeen te zamelen is, doch bij dit alles mogen wij niet vergeten, dat kapitaal dan beteekent „geld”. Doch er is een andere vorm van kapital, die door den doorsnee — Indonesiërs, de tani, met eenige moeite kan worden ingebracht. Dit kapitaal is zijn grond, zijn erf (en huis), zijn tegallan of zijn sawah. Wil dus een groep van tani's zich in een I.M.A. organiseren, 20 deelgenooten met ieder een half bouw sawah — de waarde waarvan wij bij wijze van spreken schatten op f 100,— per ½ bouw — zouden daartoe reeds in staat zijn. Het is verleidelijk om dit punt nog nader uit te werken bijv. in verband met de werkzaamheid der Roekoens Tani en soortgelijke vereenigingen, want wat een wijde perspectieven openen zich voor onze oogen, als wij nog verder schouwen! Het bestek van dit korte commentaar op een ordonnantie leent er zich uiteraard niet voor. Ons doel is in deze paragraaf aan te toonen, dat de bepaling: 1. dat de aandelen op naam dienen te wordengesteld d, en 2. alleen personen van Inheemschen landaard houders van aandelen kunnen zijn, juist een waarborg is dat op de eigen economische werkzaamheid der bevolking geen belemmerende invloeden zullen worden uitgeoefend.

(Wordt voortgezet).

de particuliere geneeskundigen kunnen steunen, maar wat wel het voornaamste is, het zou het algemeen belang ten zeerste bevorderen. Zeer vele zieken, die nu, wegens de hooge dokterstarieven, zich de weelde van een geneeskundige behandeling moeten ontfeggen, zouden dan wat gemakkelijker daartoe kunnen overgaan. En het zijn juist de meest ernstige zieken, die niet naar de een of andere polikliniek kunnen gaan, of die reeds verscheidene poliklinieken, tevergeefs, hebben afgeloopen.

De V. I. G. is natuurlijk niet in staat om in deze eenigen aandrang of dwang op het Gouvernement uit te oefenen. Het Gouvernement zou het echter als een vrijwillig op zich genomen *zedelijke verplichting* kunnen beschouwen. Zoolang het der Regeering (nog) niet gelukt is, om het lage levenspeil van den Indonesiër hooger op te voeren (tot een zoodanige hoogte, dat hij in eigen geneeskundige behoeften kan voorzien) zoolang is het *niet kyper-ethisch*. Trouwens van één overheidsinstantie weten we, dat zulk een verplichting wordt aanvaardt, n.l. de gemeente Batavia.

Door de instelling van z. g. *wijkdokters* wordt het den minder bedeelden gemeentenaar mogelijk gemaakt, om zich geneeskundig te laten behandelen. De wijkdokter blijft particulier geneesheer, stelt zich slechts voor een aantal uren per dag beschikbaar voor het bezoeken van minvermogene patiënten. Hiervoor wordt hij door de gemeente in het genot gesteld van een zekere toelage.

Door deze toelage wordt hij in staat gesteld om zijn dokterstarieven aanzienlijk te verlagen en aan te passen aan de financiële draagkracht van zijn patiënten. De instelling van een *gemeente-apotheek* maakt het dezen tevens mogelijk om de noodige medicijnen tegen een billijken prijs te verkrijgen.

Het Gouvernement kan in zijn geneeskundige zorg voor de bevolking een voorbeeld nemen aan de gemeente Batavia. Wat gemeentezorg is, wordt dan Gouvernementszorg. Alle particuliere geneeskundigen behooren in de gelegenheid te worden gesteld, om, tegen een matige toelage, zich vrijwillig beschikbaar te stellen voor de medische verzorging van de min- en onvermogene bevolking. De hooggroothed van deze toelage en aan te leggen dokterstarieven kunnen bij goedvinden van de daarbij betrokkenen nader worden bepaald.

ad. b. Wat aan gaat de *goedkoope geneesmiddelen*, in de gemeenten zou, zooals boven reeds vermeld v. d. gemeente Batavia een gemeente - apotheek daarin kunnen voorzien. Echter, behalve een gemeente-apotheek, zouden ook geneeskundigen in de gelegenheid kunnen worden gesteld, om in de behoefte daaraan te voldoen ten behoeve van hun patiënten. Zooals bekend, moeten de geneeskundigen, die zich op een plaats vestigen, waar *geen apotheek* is, een eigen z. g. „*dokters-apotheek*” er op na houden. In de groote steden, waar wel een apotheek is, mogen de doktoren zulk een dokters-apotheek niet hou-

Een contrast.

(Vervolg van de rede van den heer Soetardjo).

De Regeering moge daarbij zich niet laten afschrikken door leuzen als Indonesia Merdeka en dergelijke meer. Een tactvol beleid, maar bovenal een goede wil tot samenwerking, zal in staat zijn dergelijke leuzen andere vormen te doen aannemen. Wijlen de heer Soetomo heeft immers, en mijns inziens zeer terecht, gezegd, dat onafhankelijkheid middel en geen doel is. En anderzijds heeft Dr. Colijn gezegd, dat zelfstandigheid van Indië, die grenst aan onafhankelijkheid, hem in het geheel geen vrees inboezemt, indien belanghebbenden het belang bij het blijven in het Nederlandsche rijkverband slechts beseffen. Van dezelfde gedachte ben ook ik uitgegaan, toen ik mijn meergenoemde petitie aan de orde stelde.

Indien de diepe beteekenis van al deze verklaringen voldoende tot de Regeering hier en het Opperbestuur in Nederland is doorgedrongen, is er voor mij plaats, de hoop te koesteren, dat de Regeering aan mijn sug-

den. Ze mogen de apothekers geen concurrentie aandoen.

M. i. is dit monopoliestelsel ongewenscht te achten. De medicijnprijzen worden door dat stelsel zeer hoog gehouden met als gevolg, dat ze voor den doorsnee Indonesiër niet te betalen zijn. Dat monopoliestelsel is wel zeer aangenaam voor den apotheker, maar is voor de zieken, dus voor het algemeen belang, uit den boeze. Ook voor den particulieren dokter vormt dat stelsel een groote belemmering voor de uitoefening van zijn practijk. Hij komt maar al te dikwijls voor het geval te staan, een zieke niet te kunnen helpen, enkel en alleen omdat hij weet, dat zijn patiënt de noodige medicijnen toch niet kan betalen. In dezen toestand kan zeker een verandering ten goede worden gebracht, door dat monopoliestelsel los te laten en den particulieren geneeskundige toe te staan, om ook in de groote steden een dokters-apotheek te houden. De kennis voor geneesmiddelenbereiding heeft hij in voldoende mate, de bevoegdheid daartoe heeft hij ook, tenminste, die bevoegdheid wordt hem gelaten, zoolang hij zich vestigt op een plaats zonder apotheek. Maar die bevoegdheid wordt hem ontnomen, zoodra hij in een wat grotere plaats practiseert waar wel een apotheek is. De reglementeering en contingentieering van zijn bevoegdheden is wel ongelukkig te achten, niet in de eerste plaats voor hemzelf, maar vooral voor zijn on- en minvermogene patiënten. VOOR DEZEN BETEEKENT HET DIKWILS EEN CONTINGENTIEERING VAN LEVEN EN GEZONDHEID.

gesties gevolg zal geven. Gebeurt dit, dan ben ik er vast van overtuigd, dat de verhoudingen tusschen blank en bruin hier te lande en tusschen Nederland en Indië gans anders zullen worden.

Mijnheer de Voorzitter! Een van de factoren, die hebben bijgedragen tot belemmering van een goede verstandhouding tusschen blank en bruin is wel het verschil in opvatting omtrent den naam, die aan dit land en zijn bevolking moet worden gegeven. Oogenschiijnlijk is dit een zaak van weinig belang, maar uit psychologisch oogpunt is het voor de landskinderen niet van zoo onbeduidende beteekenis, als men wel denkt. Ik zal dit met een simpel voorbeeld illustreeren. Een inboorling van Indië wandelt langs de tentoonstellingstenten van New York. Een belangstellende Amerikaan vraagt hem: „Wat bent U voor een landsman?” Wat moet nu de man uit Indië antwoorden? Moet hij antwoorden: „Ik ben inlander”, of „inheemer”, of „Indiër”. U begrijpt, Mijnheer de Voorzitter, dat bij den man op dat moment heel zijn ziel in beroering komt; hij denkt dan aan zijn geboorteland, dat een kolonie is.

Het komt mij dan ook noodzakelijk voor, dat deze zaak spoedig tot een oplossing wordt gebracht. De wensch van het volk van hoog tot laag is, dat dit land den naam krijgt van Indonesië en de inboorling, straks de burger den naam van : Indonesiër. In November 1932 heeft de P.P.B.B. uit bestuurs-tactische overwegingen, zulks naar aanleiding van een incident, dat in Cheribon plaats had gehad als gevolg van het gebruik van het woord „inlander”, het gebruik van de woorden Indonesiër en Indonesisch aan een uitvoerige bespreking onderworpen. Het moet gezegd, dat het woord „inlander” den inboorling van hoog tot laag ontegenzeggelijk grievend in de ooren klinkt. De actie van de P.P.B.B. beperkte zich — en dat was in den gedachtengang van de leiders der organisatie volkomen begrijpelijk — tot het gebruik van het woord „Indonesier” en het adjectief „Indonesisch” in de wetten en in van de Regeering en lagere overheidsorganen uitgaande officieele bescheiden, in plaats van „inlander” en „inlandsch”. Op het daartoe strekkend rekest, geteekend door de heeren R. A. A. Wiranatakoesoema en R. Dg. Diradiatmadja, resp. voorzitter en secretaris der vereeniging, antwoordde de Regeering, dat Zij uit juridische en andere verstandelijke gronden bezwaar heeft tegen het gebruik van bedoelde woorden in 's lands wetten. Op den 25sten Juli 1933 heeft de Regeering bij monde van den Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken dat antwoord nader verduidelijkt en verklaard, dat het gebruik van bedoelde benamingen achterwege moest blijven in alle officieele bescheiden als processen-verbaal, vonnissen, statistieken en al dergelijke stukken, welke verband houden met wetten, verordeningen en voorschriften,

die die benaming niet bevatten. Tegen het gebruik van het woord Indonesier in dienst-correspondenties tusschen ambtenaren onderling had de Regeering geen bezwaar. Vandaar dat wij sindsdien bedoelde woorden in woord en geschrift steeds hebben gebezigd. En met voldoening kan ik constateeren, dat ook in dezen Raad de termen „Indonesier” en „Indonesisch” hoe langer hoe meer door Regeeringsgemachtigden en niet-Indonesische leden worden gebezigd.

Naar aanleiding van het rekest van onze vereeniging heeft zich in de pers, zoowel hier als in Nederland, zoomede in de Amerikaansche deelen van het Koninkrijk, een langdurig polemieck ontwikkeld. Men is het algemeen er over eens, dat tegen het officieel gebruik van het woord „Indonesier” geen bezwaar meer behoeft te worden gemaakt.

Ik zou thans de Regeering willen vragen, of Zij als bijdrage in het streven tot verbetering van de verstandhouding tusschen Regeerders en geregeerden, tusschen blank en bruin, het gebruik van bedoelde woorden officieel niet alleen zou toelaten doch ook bevorderen, n.l. door ze ook in officieele correspondenties uitgaande van de Regeering en andere overheidsinstanties te bezigen.

Bovendien zou in de gevallen, dat bij het bezigen van bedoelde woorden daaraan politieke beteekenis werd vastgeknoopt, door officieel gebruik van die woorden, daaraan aanstonds de politieke beteekenis worden ontnomen.

Mijnheer de Voorzitter! Een ander vraagstuk, dat niet weinig zou bijdragen tot verbetering der verhoudingen, is dat van de invoering van het burgerschap hier te lande. Ik heb het in mijn geacht medelid, den heer Roep, en de andere onderteekenaars van de op 29 Juli 1939 ingediende zaakbetrekkelijke petitie hoogelijk gewaardeerd, dat zij een poging hebben gewaagd om tot de oplossing van dit vraagstuk een steentje bij te dragen. De verwerping van het voorstel was voornamelijk te wijten aan het feit, dat de onderteekenaars twee soorten burgerschap introduceerden. Het instituut van „Inheemsch burgerschap” naast het „Indisch burgerschap” zou de rasdiscriminatie in stede van wegnemen, gelijk de onderteekenaars beoogden, juist accentueeren.

Het is mijn overtuiging, dat handhaving van de onderscheiding tusschen bevolkingsgroepen in de wetten nimmer kan bijdragen tot verbetering van de verhoudingen. De praktijk van de laatste tientallen jaren heeft aangetoond, dat, waar men vroeger op verschillend gebied unificatie van belangenverzorgering voor onmogelijk hield, deze toch wel mogelijk is gebleken. Verschil in ontwikkeling, godsdienst, zeden en gewoonten, etc. bleken toch geen onoverkomelijke bezwaren op te leveren voor unificatie van belangenverzorgering.

In vroegere jaren moesten de Vreemde

R. Soemarno
Wignjosasono

De Sekatèn en haar Economische en Nationale beteekenis.

Het is éénmaal 's menschen lot om in deze historische tijd van transitie naar een Nieuw Tijdperk te leven, Indonesia die na een eeuwenlange lethargische periode, eindelijk eens ontwaakt is, d. w. z. zich bewust begint te worden van haar grootsche roeping als een volk, en langzaam maar met zekere tred welbewust het moeilijke pad eener nieuwe historie betreedt, gaat een tijd van ontzaglijke evolutie — welker gang ondanks de neteligste storingen toch onmiskenbaar opwaarts wijst — tegemoet." Gij gaat een tijd tegemoet waarin goed gecombineerde inspanningen tot een ongekend resultaat moeten voeren. De vrucht is rijp, gij zult ze plukken." heeft de *Saint Simons* een der beroemdste Fransche staatslieden uit het begin der 19de Eeuw, geestdriftig zijn volk toegeroepen. Deze zelfde spiritueele woorden, kunnen ook heden gezegd worden tot de bloem van het Indonesische volk, die de kern en tegelijk de drijfkracht van Indonesia

vormt, juist in deze tijd van evolutionnair proces.

Wij moeten in geestelijk opzicht nog zooveel terugvinden, wat we door de eeuwen heen verloren hebben en nog tweemaal zooveel te bestrijden, wat we onbewust in de loop der tijden bijgekregen hebben.

De huidige omstandigheden die ons omringen, de veranderde wereldconstellatie, de zwaardere voorwaarden voor ieder volk, dat zijn voortbestaan op deze wereld van ongekende spanningen wil handhaven, nopen ons, onze apathische levensbeschouwing door te strepen, om te kunnen geraken tot een meer dynamische en uiteraard eenigzins rusteloze, immers bewegelijke, levensvisie en levenshouding. Voor de opbouw van een nationaal monument moet Indonesia al haar geestelijke en zinnelijke krachten, haar psychische en fysieke capaciteiten aanwenden om te kunnen komen tot één nationaal plan. *Zie daar, waar-*

Oosterlingen onder eigen hoofden in afzonderlijke wijken wonen, terwijl zij voor hun reizen buiten de woonplaats zich moesten voorzien van een reispass. Zoowel het wijkenstelsel, als het eigen-loofden- en passenstelsel, is thans geheel of gedeeltelijk afgeschaft.

Wat de autochtone bevolking betreft, staat de algehele afschaffing van de heerendiensten voor de deur. En ik maak mij sterk, dat de algemeene diensplicht voor Indonesiërs, die nu hoe langer hoe meer aanhang vindt in Europeesche kringen, eerder dan wij verwachten werkelijkheid zal worden. Op belastinggebied is de unificatie v.d. inkomstenbelasting reeds lang tot stand gekomen; evenzoo de unificatie van het materiele strafrecht. Het instituut van landrechters vormt een begin van unificatie van het rechtswezen, hetwelk naar mijn meening ook niet tot de onmogelijkheden behoort. Het instituut van Inlandsche rechtskundigen is aan het uitsterven, terwijl de Inlandsche artsen zijn vervangen door Indische artsen. Behalve in het lagere deel is heel het onderwijs zoowel vak- als algemeen vormend onderwijs toegankelijk voor kinderen van alle landaarden. Met een weinig goeden wil kan ook bij het lager onderwijs unificatie tot stand gebracht worden. Theoretisch zijn alle staatsambten, op enkele na, reeds toegankelijk voor alle landaarden.

Uit deze ontwikkeling van zaken kan

worden geconcludeerd, dat — om de woorden van de Herzieningscommissie van 1918 te gebruiken — op het gebied van „het genot en de uitoefening van staatkundige rechten” volledige unificatie mogelijk is, wat betreft het, de onderlinge betrekkingen regelende recht, het privaatrecht. Met bedoelde Commissie ben ik van meening, dat handhaving van de eigen rechtsinstellingen, die voldoen aan de rechtsbehoeften der onderscheidene bevolkingsgroepen, geen bezwaar behoeft op te leveren voor de invoering van het Indisch burgerschap. Op den duur zullen ook op dit gebied de behoeften van de bevolkingsgroepen naar elkaar toegroeien. Een dergelijke groei is thans reeds duidelijk waarneembaar.

Summa summarum ben ik van meening, dat invoering van een Indisch burgerschap niet alleen wenschelijk is, doch ook mogelijk zal zijn. En wanneer dit zoo is, dan is naar mijn opvatting verwezenlijking van dit denkbeeld, in het belang van den opbouw van het Nederlandsche imperium, de moeite van het aanpakken waard.

Welke groepen voor het Indisch burgerschap in aanmerking komen, is in het Afdelingsverslag bereids aangegeven. Het zijn zij, die door geboorte, afstamming en toekomst-oriëntatie tot dit land behooren.

om haar geheele levensuiting een grootsche tendens moet hebben; waarom alle heterogene maatschappelijke leidingen naar een hoofdkanaal gevoerd moeten worden n.l. de gigantische bouw van Groot Indonesia.

Elke zucht, elke uiting van het maatschappelijk leven moet doortrokken zijn van deze grootsche nationale geest. Van uit dit standpunt moeten alle idealen en alle uitingen, die uit de boezem van ons volk ontspruiten, bekeken worden.

Daarom is ons inziens, in verband hiermee, het antwoord van een van onze vooraanstaande schrijvers, n. l. S(oetan) T(akdir) A(lisjahbana) op de critiek, dat zijn laatste roman „Lajar terkembang” volgens ook een van onze begaafde schrijvers, Sanoesi Pané, niet zuiver naar den eisch „L'art pour l'art” is, maar dat ze vol zit met tendenzen, typisch en juist n. l. *dat onze romans, als onderdeel van de dynamische levens-uitingen van onze Indonesische maatschappij, heden, gedetermineerd tendentiekus moeten zijn, omdat ons volk op dit oogenblik, noodzakelijk telkens herinnerd moet worden aan zijn grootsche taak.*

In het ondervolgende zal worden gepoogd deze onze principieele houding uit te werken ten aanzien van een traditie en een gebeurtenis, die specifiek Midden-Javaansch is, de Sekatèn. Vanzelfsprekend zijn de hier uitgestippelde lijnen mutatis mutandis toe te passen op gelijksoortige traditioneele gebeurtenissen over geheel Indonesia, de Sekatèn.

De Sekaten, die elk jaar op de Noorder-Aloon - aloon der Vorstenlanden, wordt gehouden, behoort tot één van de groote gebeurtenissen der Javaansche maatschappij. Een gebeurtenis, die de aandacht van alle lagen der Javaansche samenleving, in het bijzonder van die van het Rijk der Zelfbesturen trekt. Niet alleen voor de stadsmenschen, maar ook, née, vooral voor de dessa-menschen, die in hun monotone wereld temidden van lucht en groen leven, ver van de centra's der nieuwe beschaving, is ze telkens en telkens een jaarlijksch evenement.

Daarom moet de Sekaten in verband met de veranderde omstandigheden en maatschappelijke eischen en mede door de noodwendigheid der opheffing van de Inheemsche bevolking in haar geheel niet zonder meer een feestelijke aangelegenheid zijn, maar aan haar moet men tegelijkertijd de groote economische en nationale betekenis voor de dessa-bevolking, die globaal genomen nog in verouderde verhoudingen leven, toekennen.

En de Sekaten is juist de tijd, dat de dessa bevolking der Vorstenlanden uit eigen beweging de hoofdplaatsen, die immers tegelijk als de kernplekken, waar de cultuur uit het Verre Westen haar sporen heeft

gedrukt, beschouwd kunnen worden, bezoekt, om niet zoozeer naar alles wat op de aloon-aloon verkocht wordt, en zeker niet naar de talloze restaurants, die met het jaar in aantal groeien, te kijken, als wel naar de Bakdo, juist de laatste dag van de Sekaten, wanneer haar Vorst, waarover zij zoo vaak in vage beschrijvingen in haar afgelegen dessa's hoort vertellen, maar hem in levende lijve nimmer heeft aanschouwd, in pracht en praal op de siti-inggil audientie houdt.

Daarvandaan dat de grootste menigte niet bij het begin, maar altijd pas een of twee dagen voor de Bakdo komt.

Dit bijzondere feit, dat de dessa-lieden uit eigen beweging naar de stad willen gaan, moet zooveel mogelijk in economisch didactische zin uitgebuit worden, om hen in aanraking te laten komen met de uitwaseming der Westersche beschaving, die hier in de stad steeds wezenlijker wordt gezien. Want niet licht zal onze dessa-man zijn geliefde dessa willen verlaten. Bij welke groote gebeurtenis ook, de heele stad zijn mag verlicht zijn tot haar verste uithoeken met phantastische lichtkronen, die de heele stadsbevolking op de been kunnen doen brengen, onze tani zal rusten en kalm onder zijn laag gedèkhuisje, in zijn stille dessa blijven, droomend onder het groen, omgeven door onmetelijke sawahs. Koningen van andere werelden mogen hier met buitengewone pracht en glorie hun intrede doen, de heele hoofdstad mag voorts versierd worden met duizenden Kilometers lange guirlandes, met rozetten, duizenderlei vertooningen, die de stadsmenschen verbaasd doen staan, mogen hier gegeven worden, niets vermag onze tani te bewegen om zijn zoet fluisterende bamboeboschen, hun lommerijke dichte tuinen te verlaten om af te zakken, daarheen, waar de lichte sporen der Westersche cultuur in aanschouwing zijn te zien.

Want voor de tani bestaat alleen één groot feest, dat waarlijk de moeite waard is om te aanschouwen, dat werkelijk opweegt tegen de vaak verre vermoeiende reis langs eenzame vlakten en steile bergpaden terwijl hij ondertusschen, al wat hem lief is, zijn wuivende palmboomen, zijn rijpende padi moet verlaten.

Voor hem is het groote feest in de stad alleen de Sekaten, of liever gezegd de Bakdo-Sekaten. Want de Sekaten op zichzelf is zijns inziens, slechts het aangename voorspel van de „groote” dag, de Bakdo.

Daar vandaan, kan van dit feit, vooral voor degenen, die de horizontale opheffing van de dessa-bevolking beoogen, voor economisch-didactische doeleinden niet genoeg gebruik gemaakt worden.

Er zijn nog zooveel dingen wat de tani moet leeren. En op dit bloote feit kan niet genoeg de nadruk gelegd worden.

De Sekaten moet daarom primordiaal niet louter meer een jaarlijksche festiviteit zijn.

Het Indo - probleem.

(door : Katja Soengkana).

(Vervolg en slot).

MEN stelle zich dus dit geval voor, dat een Indo-Europeaan zich met dat vonnis van den burgerlijken stand kan laten afvoeren en dus Inlander wordt.

Deze suggestie heeft weliswaar haar aantrekkelijke zijde, doch moet desondanks m. i. onvoorwaardelijk en terstond worden verworpen op grond van het feit, dat ze de oplossing van ons vraagstuk op de lange baan schuift of, om een hatelijken term te gebruiken — tot in onafzienbare toekomst uitstelt. Immers, het zou een voorstel zijn tot wetswijziging en welk een wijziging !

Het zou precies hetzelfde zijn als dat wij de beslissing van een interne partij-aangelegenheid laten afhangen van den wil en de geneigdheid van andere groepen en partijen in den Volksraad of van de regeering, voor wie de kwestie van gelijkstelling met Inlanders, welke tot consequentie zal hebben dat iedere Europeaan dan wel vreemdeling „Staatsblad-Inlander” worden kan, trouwens verre van eenvoudig is in verband met het vraagstuk der grondbezitsrechten en om redenen van koloniale staatkunde. De wetenschap, dat

zulk een voorstel tot wetswijziging moeilijk — als niet onmogelijk — door te krijgen is, zal wel voldoende zijn, om ons te doen beseffen, dat wij een anderen, zelfstandigen weg moeten nemen om dit ons eigen partij-probleem tot oplossing te brengen. En men zij er hierbij aan herinnerd, dat dit een verstrekkend probleem van principiëlen aard is, de oplossing waarvan niet alleen onze nationale politiek van heden betreft, maar ook en vooral onze richtlijnen voor de toekomst.

Thans de moeilijkheid, die bij verkiezingen rijzen kan, omdat de leden v. d. nationale politieke partijen — indien Ind's tot lid aangenomen mogen worden — dan niet tot één kiezerscorps behooren. Elke verkiezingsactie (de candidaatstelling en het program enz.) wordt toch eerst aan het oordeel van de partij onderworpen en moet dus strooken met de denkbeelden van de meerderheid in de partij. Welk bezwaar heeft men wanneer onze eventueele Indo-leden in den een of anderen raad een politiek voeren, die door de partij is voorgeschreven of die aan de politiek der partij parallel loopt.

De vraag naar de karaktereigenschappen van den Indo-Europeaan bewaar ik voor het

maar meer nog een aangelegenheid, een gebeurtenis, waaruit de eenvoudige tani eenige leering en conclusie in geestelijk en vooral in materieel opzicht kan trekken. Daarom moeten in de eerste plaats de landbouw-kundige en nijverheids-uitingen, verder de nieuwe methoden voor de landbouw en meer nog de overwinningen der moderne techniek, die het economische dessa - leven zouden kunnen stimuleeren, e. d. daar de heerschende factoren vormen.

Was de diepere beteekenis van de Sekaten, eertijds eerst te zoeken in traditioneele en religieuze opvattingen, dit feit moet in verband met de veranderde maatschappelijke structuur een verandering ondergaan en wel in deze zin, dat haar beteekenis voortaan eerder gezocht moet worden in het nationale en in het economische.

Ook ter oplossing van het netelige arbeidsvraagstuk in deze tijd van algemeene dépressie, is de Sekaten een zeer nuttig en effectvol terrein. Alleen moet men op de juiste manier daarvan gebruik weten te maken.

De jeugd, die toch in deze periode van depressie uitermate teleurgesteld is in haar briljante verwachtingen van het frivole leven, en die hierdoor zich niet kan onttrekken aan een zekere mate van geestelijke demoralisatie, zoodat zij maar zeer moeilijk haar groote

taak, de verdere zelfstandige ontplooiing van haar wezen in de maatschappij, kan vervullen, vereischt in economisch en nationaal verband de grootste aandacht.

Aan de oplossing van het arbeidsvraagstuk toch, de schepping van arbeidsmogelijkheden ter stimuleering van de drang naar iets groots en ter terugdringing van het verregaande scepticisme, dat heden maar al te vaak bij onze jeugd te vinden is, moeten alle Indonesische geesten, klein om groot, deelnemen. Voor de demonstraties van de uitkomsten der economische studies om het algemeene Inheemsche bedrijfsleven omhoog te stuwen — wat is practischer en effectvoller dan de Sekaten, waar oud en jong van hoog tot laag te zamen komen.

Want er valt voorwaar nog een gigantische taak voor ons te verrichten n. l. de vlugge opbouw van Indonesia, om haar te verheffen tot een moderne Staat, waaraan de Indonesische geschiedenis der toekomst, schoone bladzijden zal wijden, en meer nog, waarover de wereld-historie in concrete bewoordingen zal spreken

Ook de Sekaten moge voortaan gewijd zijn aan deze grootsche gedachte

Soerakarta, 20 Augustus 1939.

laatst, omdat ze even moeilijk is als delicaat. Generalisaties niet op grond van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke critiek verwerp ik ten eenen male als irreëel en misleidend, zoodat elk bezwaar van dezen aard tegen de toelating van den Indo ik dan ook niet vatbaar voor bespreking acht. Naar mijn weten is er van den Indo-Europeaan, zoowel als van de andere mengrassen hier te lande, nooit een *breed opgezette* studie gemaakt en voorzooover ik over hem op grond van mijn ervaring en waarneming oordeelen kan, is hij een mensch even goed en even slecht als alle andere menschen. *Hij is een mensch, wien niets menschelijks vreemd is.* De inferioriteit van het eene ras aan het andere (i. c. het blanke) heeft de wetenschap sinds lang bereids naar 't rijk door legenden verwezen. Het komt mij noodig en eveneens nuttig voor in verband hiermede eenige uitspraken van een uiterst deskundige aan te halen. "Enough has been said", zegt Goldenweizer, "to indicate that the evidence of biology, neurology and psychology fails to supply any data on the basis of which could be inferred either a primitive superiority in sense development or an inferiority of early man in his capacity for abstract thought and in other achievements supposedly peculiar to white man". En verder "Enough has been said to show that the view still generally held of the relation between race and civilization may well be reversed. According to the prevailing view, man is many and civilization one, meaning by this that the races differ significantly in potential ability and that only one, the white race, could have and actually has achieved civilization. The reverse view, forced upon the ethnologist and the historian by a more critical and open-minded survey of the facts, reads thus: *man is one, civilizations are many*, meaning by this that the races do not differ significantly in psychological endowment, that the variety of possible civilizations is great and of actual ones, considerable, and that many civilizations other than ours (i. e. van het blanke ras) have achieved things of genuine and eimique worth".

De superioriteit van het Europeesche ras wordt als motief van hoogere orde gebruikt (men denke in dit verband o. a. ook aan recente beweringen van Hitler en Mussolini) om gekleurde volkeren te koloniseeren. Den overheerschte wordt voortdurend gesuggereerd dat koloniale overheersching een *mission sacré* is van den overheerscher ten einde beschaving te brengen. Door deze suggestie zijn we in eeuwenlange koloniale hypnose geraakt en worstelen we thans nog tegen ons inferioriteitscomplex.

Ook de Indo-Europeaan, die sinds jaar en dag als minderwaardig wordt beschouwd, worstelt tegen zijn gevoel van inferioriteit. Wat wordt al niet van hem beweerd! Ik zal er maar één — misschien de voornaamste — van de karaktertrekken noemen, welke eigen

zouden zijn aan den Indo en aan den Indo alléén, n.l. zijn beweerde onbetrouwbaarheid? Ongetwijfeld is hij dat evenals wij onbetrouwbaar kunnen worden genoemd. Maar belangrijk is ten deze de vraag: Door wien? Voor wien is iemand betrouwbaar of onbetrouwbaar?

Het is duidelijk, dat de begrippen „betrouwbaar” en „onbetrouwbaar” niet absoluut zijn en dat ze — vooral in dit geval uitsluitend — van den beschouwer afhangen. Worden wij, Indonesiërs, wel betrouwbaar genoeg geacht om ons te mogen oefenen in oorlogvoeren, om den militieplicht en den plicht tot het verdedigen van ons vaderland te mogen vervullen?

Niet voor bespreking vatbaar acht ik ook de ongegronde vrees voor grooter kans tot tweespalt, wanneer de Indo's tot onze partijen zullen zijn toegelaten. Immers, in elke vereeniging bestaat een splijtzwam of bestaan splijtzwammen en ik behoef hiervoor geen voorbeelden aan te halen uit de geschiedenis van bijv. bij uitstek „homogene” arbeidersvereenigingen in Europa. Genoeg zij er aan herinnerd, dat de afscheiding van de Panjedar uit de P. S. I. I. niet veroorzaakt is door de Arabieren of Chineezén, die lid zijn van bedoelde godsdienstige partij.

De bezwaren tegen de toelating van den Indo-Europeaan samenvattende kan ik niets anders zeggen dan dat alle geopperde bedenkingen — zoo ze al niet denkbeeldig zijn — enkel en alleen het heden, maar niet de toekomst raken.

De toekomst van den Indo, die Indonesië als zijn Vaderland beschouwt, is precies dezelfde als die van den Indonesiër, en dat is een democratische staat met gelijkheid voor de wet en evenveel levensmogelijkheden voor iederen staatsburger.

De heterogeniteit van onze hedendaagsche maatschappij is — zooals boven reeds gereleveerd — van den beginne af door onze partijen aanvaard.

De homogeniteit van onze nationalistische partijen bestaat niet in de zuiverheid van ras, noch in de eenheid van cultuur of gelijkheid van rechten en hoeft ook niet te bestaan in de eenheid van kiezerscorps.

Inderdaad, we zijn nog niet vertrouwd met de gedachte dat „Indonesië” en „Indonesiër” zuiver politieke begrippen zijn en dat alle realiteit een voortdurende, onophoudelijke beweging en verandering is. Blijkbaar hebben we ons te weinig bezonnen op het wezen van onze beweging alsmede op de idee v. natievorming, zoodat de bovenuiteengezette gedachtelijn door ons ook niet doorgetrokken werd toen de kwestie van de toelating van den Indo aan de orde werd gebracht.

Laten we nu eens rekenschap geven van het historische proces, hetwelk zich thans bezig is te voltrekken. De geschiedenis van onze volksbeweging is — alsik 't goed zie — in feite de geschiedenis van een publieke opinie, welke

Neutraliteit en Vakbeweging in Amerika.

In een van onze vorige buitenlandsche overzichten hebben we een korte beschouwing gewijd aan de nederlaag van President Roosevelt in het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden, toen hij met het voorstel kwam om wijziging te brengen in de tot dusver aangenomen neutrale houding t.o.v. oorlogvoerende landen, een wijziging, welke vooral van groote beteekenis zou zijn voor de gespannen internationale situatie niet alleen, maar ook — naar velen vreezen — Amerika mee zou slepen in de internationale verwikkelingen. Het mag worden aangenomen, dat er nog belangrijke groepen zijn, die er niets voor voelen hun positie van „splendid isolation” prijs te geven. Hierop van niet weinig invloed zal ook wel zijn geweest de houding der Amerikaansche vakbeweging.

In de ondervolgende correspondentie vindt de lezer een uiteenzetting van het standpunt der Amerikaansche vakbeweging t. o. v. internationale conflicten :

Een der belangrijkste paragrafen van de in 1937 aangenomen neutraliteitswet der V. S. van Noord Amerika is de bepaling, volgens welke grondstoffen, die van belang zijn voor de oorlogvoering, niet aan oorlogvoerende landen verkocht mogen worden anders dan op voorwaarde, dat ze baar betaald worden en verscheept worden door niet-Amerikaansche schepen.

Het Senaatscomité voor Buitenlandsche Aangelegenheden heeft een onderzoek ingesteld om de meningen vast te stellen, die over dit vraagstuk bestaan. De bij den

een geestelijke macht in het leven heeft geroepen, totaal tegengesteld aan de macht der koloniale politiek. Naar aanleiding van de oprichting van Boedi Oetama schreef in 1908 Mr. van Deventer in De Gids deze woorden van diepe beteekenis : „Het wonder is geschied. Insulinde, de schoone slaapster is ontwaakt”. En het wonder, dat we thans beleven, is 't wonder van de publieke opinie, die 't historisch zwaartepunt verplaatst. Te heerschen bij afwezigheid van een publieke opinie is gemakkelijk, maar tegen de publieke opinie in — moeilijk en op het laatst — onmogelijk. Dit is de beteekenis van de woorden van Talleyrand, die tot den onverzadigbaren Napoleon zijn gericht : „Met de bajonetten, Sire, kan men alles doen, alleen kan men er niet op gaan zitten.” Er bestaat op dit oogenblik in deze koloniale maatschappij niet één macht meer, doch er zijn sinds de ontwaking van ons volk twee machten aan het werk, die volkomen elkaars tegenstellingen zijn ; de eene is een geestelijke macht, welke hoe langer hoe geweldiger wordt, en de andere een materiele, welke

Senaat ingediende voorstellen kunnen als volgt samengevat worden :

1. handhaving van den bestaanden toestand ;
2. er zijn voorstanders van volkomen isolering, m. a. w. voor volkomen stopzetting van elke handel met oorlogvoerende landen in tijd van oorlog ;
3. er zijn voorstanders van de door de Regeering voorgestelde clause, die dus geen enkele wettelijke bepaling wenselijk achten en die den President in dergelijke gevallen de vrije hand willen laten.

De vakbonden zijn voor handhaving van de bestaande wet. De vertegenwoordiger van het Amerikaans Vakverbond verklaarde in het bedoelde Senaats-comité o.a., dat de Amerikaanse arbeidersklasse van mening is dat de huidige wet de belangen van de vrede, gediend heeft en een wijziging in de neutraliteits politiek van Amerika zodanig uitgelegd zou kunnen worden, alsof het Amerikaanse volk zijn standpunt, zich verre te houden van elke buitenlandse actie, opgegeven zou hebben. De vertegenwoordiger van de American Federation of Labour verklaarde verder : „De A. F. of L. staat op de bodem van de principes der neutraliteits-wet ; ze gelooft, dat een neutraal land zowel verplichtingen als ook rechten heeft en dat de bewapenings-industrie een zaak van openbaar belang is. Wij zijn niet van mening, dat op dit oogenblik de wet gewijzigd moet worden, daar elke wijziging beschouwd zou kunnen

zich geleidelijk terugtrekt en ten slotte den aftocht blazen zal.

Deze publieke opinie, die de onafhankelijkheid van Indonesië tot object heeft, wordt gedragen, gevoed en verbreid niet alleen door „ras”-Indonesiërs, maar ook — zooals de geschiedenis ons leert — door Indo-Europeanen, die zich om D. D. hebben geschaard, en door Indo's (Europeanen, Chineezers en Arabieren), die dit land als hun Vaderland beschouwen.

Het woord „Indonesier” duidt op een politieke gestemdheid en gerichtheid. Een Indonesiër is m.i. hij, die van den Indonesischen geest doordrongen is en die naar een onafhankelijken Indonesischen staat streeft.

De koloniale politiek is gebaseerd op het „verdeelen en heerschen”-systeem !

Laten wij één zijn met allen, die met ons één willen zijn. Laten wij allen, die daartoe bereid zijn, één natie wezen en den Indonesischen staat stichten.

worden als een wijziging van onze buitenlandse politiek" „De arbeiders van Amerika willen de vrede. Wij hebben de wereld-oorlog medegemaakt en ons vol aandeel geleverd. De daarbij opgedane ervaringen hebben ons geleerd, dat de problemen der wereld alleen in vrede en door de vrede opgelost kunnen worden. De arbeidende bevolking van ons land is het volkomen eens, zich verre te houden van de intriges der landen, die uitbreiding van hun gebied nastreven of bescherming van dat gene, wat ze bij vroegere aanvallen veroverden" „De Amerikaanse arbeidersklasse wordt verontrust door de pogingen, oorlogshysterie op te wekken. Wij kunnen het door den mobilisatie tijdens de wereldoorlog veroorzaakt verlies aan jonge mensenlevens niet vergeten. De gehele arbeidersklasse van Amerika is er tegen, dat nog eens een generatie in de loopgraven gejaagd wordt. Wij eisen derhalve, dat alle maatregelen door de overheid getroffen worden om alles te vermijden, wat zou kunnen bijdragen tot het uitbarsten van een oorlog. Onder de huidige omstandigheden kan men zich geen experimenten veroorloven. In de hoop, dat de vrede gewaarborgd blijft, eisen de arbeiders derhalve de handhaving van een maatregel, die bewezen heeft, aan de gestelde eisen te voldoen."

In de „American Federationist", 't maandblad van de A.F. of L. legt W. Green, de Voorzitter der A. F. of L. de klemtoon op het argument, dat wijziging in de politiek van Amerika een gevaar betekent. Elke wijziging kan de angst voor de oorlog vergroten. De Amerikaanse arbeiders willen echter de vrede en niet de oorlog" „In verband met de huidige moeilijke internationale toestand wordt druk uitgeoefend op een voorstel, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van den President van Amerika op grond van de neutraliteitswet uit te breiden. Hierdoor zou het mogelijk worden, in geval van een crisis snel en doortastend op te treden. Indien we ons op een dergelijke weg begeven, bedienen we ons van de methoden van andere landen. We zouden op deze wijze de waarborgen voor onze traditionele democratie opgeven zonder de wereldvrede te verzekeren. Vier eeuwen lang hebben de landen van Europa zich met het oog op hun betrekkingen tot andere landen op geweld gesteund. Ook heden is op dit gebied de machts-politiek nog troef. Enkele landen hebben hun invloedsgebieden tot stand gebracht en omschreven; andere zijn minder begunstigd of hebben er zich eerst in de jongste tijd op toegelegd, hun macht te vergroten. De invloed, die men in de wereld heeft, hangt af van het grondgebied, dat men bezit en van de bewapening. Indien van Amerika verlangd wordt, in te grijpen in Europese aangelegenheden, belanden we na vaststelling onzer politiek, na ontvangen voorwaarden en na ook door de crisis getroffen te zijn in de zone der machtspolitiek. Onze inmenging zou voor de vrede van geen betekenis zijn. Het aanvallen-

BOEKBESPREKING.

Het Staatsrecht van het Mangkoenegarase Rijk, door Mr. Moh. Dalijana, Solo 1939.

Ter herdenking van het 24-jarig bestaan van het Mangkoenegaransche Zelfbestuur heeft een boekje het licht gezien, dat poogt een bruikbaar overzicht te geven van het tegenwoordige staatsrecht van Mangkoenegaran. De schrijver is een jong jurist, die zijn doctoraale graad aan de Rechtshoogeschool te Batavia behaald heeft.

Het moet worden toegegeven, dat hij er in is geslaagd om van dit werkje een bruikbare handleiding te maken voor hen, die op de hoogte wenschen te komen van de plaats, die een der modernste Zelfbesturen bekleedt in het staatsrechtelijk bestel hiertelnde. Op overzichtelijke en logische wijze is een beeld gegeven van de historische ontwikkeling van dit Rijk van louter een onderdeel van het Soekartasche Rijk, immers een apanage dat in leen werd afgestaan aan de in zoovele opzichten historische figuur Raden Mas Said, eerst tot erfelijk apanage, en tenslotte tot het tegenwoordige volwaardige Zelfbestuur. Uitgangspunt is het veelbesproken verdrag van Ganti van 13 Febr. 1755, waarbij de feitelijke verdeling en verboddeling van het eertijds zoo roemruchte Mataramsche Rijk plaats vond. De hoofdstukken, die hierover handelen, brengen op gemakkelijke wijze bij den lezer het beeld over van het verloop van het proces van losmaking van de Mangkoenegaran van den gemeenschappelijke Mataramschen stam in de richting van een inhaerent onderdeel van het tegenwoordige koloniale staatsbestel.

Na deze inleidende paragrafen worden achtereenvolgens in beschouwing genomen de staatsrechtelijke bevoegdheden, de werkkring en de gezagsverhouding tot het Land, het personeelgebied — een zeer penibel onderwerp — en tenslotte het grondgebied. Waar Mr. Duurvoort in diens proefschrift „Rechtspersonen in de Nederlandsche koloniën" van meening is, dat het Mangkoenegaransche Zelfbestuur geen rechtspersoonlijkheid bezit, daar neemt Mr. Dalijana op meerdere feitelijke gronden aan, dat die rechtspersoonlijkheid vaststaat, althans sedert het jaar 1912, waarin immers voor het eerst de scheiding werd gemaakt tusschen Rijks-uitgaven en uitgaven t. b. v. de huishouding van den Zelfbestuurder.

Het geheel is op vlotte en gemakkelijk wijze geschreven, zoodat ook voor den niet-jurist de stof verteerbaar kan zijn.

de land ener generatie verdedigt de status-quo der volgende generatie. De welvaart van Amerika is afhankelijk van de vooruitgang der democratie; wij hebben vastgesteld, dat de politieke democratie niet te scheiden is van de

Volk zonder ruimte of Ruimte zonder volk?

DUITSLAND heeft levensruimte nodig. Met deze leuze heeft het Duitse propaganda-ministerie het „tegen-offensief tegen de omsingelings-politiek” van de democratische landen ingeluid, dat tegelijk een offensief is om het prestige te heroveren, dat het nationaal-socialisme door zijn gewelddadige acties tegen Oostenrijk en Tsjechië en zijn slapte in het „geval Dantzig” bij de Duitse massa heeft ingeboet.

Men moet zich echter door deze nieuwe leuze niet laten overbluffen. Bij nadere beschouwing ontpopt zij zich als een oud stokpaardje van de al-Duitsé beweging, het befaamde Pan-Germanisme. Alleen het woord is nieuw. Overigens verschuilen er zich dezelfde expansiedriften achter als achter de leuze van „Duitsland's plaats in de zon”, door Wilhelm II, die zich immers ook zo graag den vredeskeizer noemde, gebruikt, als hij met zijn sabel rinkelde. En precies zoals in het tijdperk van Wilhelm het Duitse volk werd voorgehouden, dat alle moeilijkheden met één klap uit zouden zijn, als Duitsland maar zijn „plaats in de zon” kreeg, namelijk kolonies, wordt er nu weer gezegd, dat het nationaal-socialisme het Duitse volk alles wat het nodig heeft: betere loonen en arbeidsvoorwaarden, een hogere levens-

standaard, meer en betere woningen, alleen maar niet geven kan, omdat het „in de strijd om de Duitse levensruimte” om te beginnen steeds meer moet bewapenen en de grenzen beveiligen.

De leuze van de „Duitse levensruimte” is afkomstig van een boek „Volk zonder ruimte”, dat een zekere Hans Grimm al veertien jaar geleden heeft geschreven. Het is in Duitsland in een zeer grote oplage verspreid. Het proclameerde Duitsland's recht op nieuw grondbezit met de motivering, dat Duitsland ten eerste een overbevolkt land is en dat het ten tweede niet weet, wat het met zijn bevolkingsoverschot moet beginnen. Daarmee begon het oude al-Duitse gegoochel met getallen na een onderbreking van enkele jaren van voren af aan. Voorlopig was het alleen maar de bedoeling met deze oude truce onder de nieuwe titel „Volk zonder ruimte” de blik van honderdduizenden werklozen in Duitsland af te leiden van de „ruimte zonder volk”, het reusachtige grootgrondbezit in de gebieden ten Oosten van de Elbe. Met vele cijfers werd bewezen, dat Duitsland zogenaamd overbevolkt is.

Zuiver statistisch bekeken woonden er namelijk in het toenmalige Duitsland 141 mensen op één vierkante kilometer. Het lag voor de hand, dat dit getal nog hoger zou worden, omdat Duitsland op het punt stond het verlies aan mensenlevens, dat het door de oorlog en door het afstaan van grote gebieden na het vredesverdrag van Versailles had geleden, door een zeer groot geboorte-overschot snel weer in te halen. Maar wanneer men Duitsland met het gezonde mensenverstand bekeek en niet door de bril van deze statistiek, dan zag men al gauw, dat er van een overbevolking van Duitsland in een zo algemene betekenis geen sprake was.

economische democratie. Elke grondslag voor de samenwerking van Amerika met andere landen ten gunste van de wereld-vrede moet met deze principiele opvattingen in overeenstemming zijn, zo dat wederzijds begrip en gemeenschappelijk handelen voor de politieke en economische democratie van alle landen mogelijk is. Wij staan niet onverschillig tegenover de strijd, die in de wereld gestreden wordt. Indien we echter de neutraliteits-wet tijdens een dergelijke crisis zouden willen wijzigen, zou dit beschouwd worden als een partijdig optreden. De Amerikaanse arbeidsklasse is met haar gehele hart voor de vrede en de uitbreiding van de onderhandelingen en de instellingen voor de handhaving van de vrede tussen de volkeren. In het licht der in de wereldoorlog opgedane ervaringen geloven we echter, dat de oorlog geen oplossing brengt en dat de generaties van de toekomst niet in de loopgraven gezonden moeten worden. De neutraliteits-wet van 1937 vermijdt, dat we verwickeld worden in de conflicten van andere landen.”

Een derde van de Duitse bevolking woont in het oude Rijks-Duitse gebied in de grote steden. En van deze 55 rijks-Duitse steden, d. w. z. steden met meer dan 100.000 inwoners, liggen er maar enkele ten oosten van de Elbe. En van deze enkele Oostelbische grote steden zijn Hamburg en Lübeck oude Hanzesteden, Kiel, Königsberg, Stettin en Rostock oude havensteden aan de Oostzee, en liggen de andere in het Oppersilezische industriegebied, ligt inderdaad in een reusachtige „ruimte zonder volk”, namelijk in de gebieden, waar het grootgrondbezit van de adellijke jonkers overheerst. Terwijl in West- en Zuid-Duitsland

(in Beieren, Westfalen, Hessen, de Rijn-provincie, Württemberg en Baden) de grote landbouwbedrijven maar 3 — 7% van de voor landbouw gebruikte grond beslaan, stijgt dit cijfer in de gebieden ten Oosten van de Elbe, in Pommeren, Mecklenburg, Brandenburg en Oost-Pruisen, tot 54%.

DUN BEVOLKT GEBIED.

Het gevolg is natuurlijk, dat deze gebieden ten Oosten van de Elbe uiterst dun zijn bevolkt. In Mecklenburg wonen bijvoorbeeld op ruim 17000 vierkante k.m., een gebied dus, dat ongeveer de helft van Nederland beslaat, maar ruim 805.000 mensen. Zilver statistisch beschouwd, zijn dat 51.1. mensen per vierkante kilometer. In werkelijkheid is het aantal nog veel geringer, omdat er alleen in Rostock de havenstad van het land, al 100.000 mensen wonen. Het krasse verschil in dichtheid van bevolking valt dadelijk op, als men de blik van Oost - Elbië, de ruimte zonder volk, op de gebieden ten Westen van de Elbe richt. In het Westduitse industriegebied tussen Dortmund-Duisburg-Düsseldorf-Keulen liggen 19 grote steden met ruim 5½ miljoen inwoners. In een gebied, dat ongeveer de helft van Mecklenburg beslaat, wonen tezamen 8—10 miljoen mensen, ongeveer een zevende van de gehele Duitse bevolking dus. Als men dan nog bedenkt, dat er in de drie andere grote industriegebieden van Duitsland, in Saksen en Zuid-Duitsland ten Westen, in Opper-Silezië ten Oosten van de Elbe, ontzaggelijke mensenmassa's opeengehoopt zijn — in Saksen wonen er 5.196.852 op 14.000 vierkante k.m., d. w. z. gemiddeld 348.8 mensen op een vierkante kilometer, dan kan men zich voorstellen, hoe dun het reusachtige gebied van het grootgrondbezit ten Oosten van de Elbe is bevolkt.

Reeds voor de wereldoorlog was het bevolkingsoverschot in Duitsland groot. Duitsland had toen toen een heel aardige „plaats in de zon”. De oppervlakte van zijn koloniale bezittingen besloeg meer dan drie miljoen vierkante kilometer. Duitsland bezat toen al 25 jaar koloniën, maar in dat uitgestrekte gebied woonden slechts 21667 blanken. Daarvan waren maar 10.417 mannen boven de 45 jaar. Onder hen telde men bovendien nog 4118 ambtenaren en 927 missionarissen. Niet meer dan ruim 5000 mensen leidden er in die kolonies dus een zelfstandig bestaan. De Duitse boerenzoons, handwerkers en arbeiders moesten naar Amerika of elders emigreren, als zij zich een nieuw bestaan wilden opbouwen.

Na de wereldoorlog was rijkskanselier Brüning de eerste, die het oog wierp op Oost-Elbië, de „ruimte zonder volk”, als kolonisatiegebied voor Westduitse kolonisten.

Brüning was in 1930 rijkskanselier gewor-

den, nadat het aantal nationaal-socialistische zetels bij de rijksdagverkiezingen tengevolge van de economische crisis van 12 tot 107 was gestegen. Het aantal werklozen bedroeg toen in Duitsland meer dan vijf miljoen. Ook het grootgrondbedrijf was „noodlijdend”, d. w. z. vele landgoederen werden slecht beheerd. Brüning richtte de „osthilfe” op, een fonds, waaruit de noodlijdende grote landbouwindustrie in Oost-Elbië zou worden ondersteund. Tegelijk werkte zijn regering een wet uit, dat goederen, die desondanks onrendabel bleven, verkaveld en onder Westduitse kolonisten verdeeld zou worden.

De ondersteuning door de „Osthilfe” liep op een reusachtig schandaal uit. Sommige — en het waren er niet weinig — adellijke grootgrondbezitters verrijkten zich door vreemde manipulaties. De verkavelingswet daarentegen had de val van Brüning in het jaar 1932 tengevolge. Inmiddels had de economische crisis zich nog verscherpt. Er waren in Duitsland van 1931 — 1932 zes miljoen geregistreerde en twee miljoen „onzichtbare” werklozen. Bij de nieuwe Rijksdagverkiezingen behaalden de nationaal-socialisten 225 zetels. Generaal Schleicher werd Rijkskanselier. Hij wilde de Oostelbische jonkers klein krijgen, door het „Osthilfeschandaal” te publiceren. Op 30 Januari 1933 waagden de oude reactionnaire kringen in Duitsland, de grootindustrie en het grootgrondbezit, de „sprong in het duister.” Hindenburg gaf zijn verzet tegen Hitler op en maakte hem tot rijkskanselier.

Niet veranderd.

Sinds 1933 is er weinig, dat veranderd is in de ruimte zonder volk”. Kolonisten worden er onder het nationaal - socialistische regime niet naar de „ruimte zonder volk” gestuurd, maar wel goedkope arbeidskrachten: ontslagen gevangenen uit de concentratiekampen, de Duitse vrouwen, die eigenlijk volgens het nationaal-socialistische partijprogramma „in het huis” behoren. Maar die nu toch hun dienstjaar moeten volbrengen.

Alleen de titel van het spektakelstuk is veranderd. Het heet nu: „Duitsland heeft levensruimte nodig.” En net als vóór de wereldoorlog luidt het refrein, dat het buitenland te horen krijgt: „Als jullie ons deze levensruimte niet vrijwillig geeft, drijven jullie ons naar de oorlog!”

(Persindo).

Amsterdam, Juli 1939.

VRAAG AAN DEN LEZER.

Hebt U reeds gedacht aan Uw abonnement 2.....

De voorsprong der Philippijnen Op Indonesia.

HET ligt volkomen in de lijn van de bewust-wording van een gekoloniseerd volk, dat het zich in zijn streven opwaarts spiegelt aan andere volkeren, die in gelijksoortige omstandigheden hebben verkeerd of nog verkeerren. Wij kunnen hiertoe terug grijpen naar het uitgebreide veld der historie, doch wij kunnen ook parallellen om ons heen zoeken en ze ook vinden. En dan valt ons oog het eerst op onze noordelijke bureu, de Filipino's. Bekend is, dat hun land, wat gesteldheid van bodem en klimaat aangaat niet alleen, maar ook ten aanzien van de bevolking, zeer vele overeenkomsten vertoont met ons land. Doch bekend is ook, dat de autochtone bevolking aldaar staatsrechtelijk, staatkundig, economisch en sociaal in een veel betere positie verkeert dan wij, Indonesiërs. Reeds herhaaldelijk is door onze leiders op dit verschijnsel gewezen. Indianisatie bijv. is daar iets, dat geen probleem meer is, bijna alles op het gebied der maatschappelijke werkzaamheid is er in handen van de „Inlanders". Men zal zich in dit verband zeker nog wel de uiting van verwondering herinneren uit den mond van vooraanstaande Filippijnse figuren, die, toen ze hier in Indonesia op studiereis waren, en ook verschillende particuliere en gouvernementskantoren bezochten, zeiden: „Waar zijn de bruine gezichten? We zien hier overal alleen blanke gezichten, die de leiding hebben!" Deze enkele opmerking nu doet in ons toch waarlijk reeds een gevoel van afgunst opkomen op de bewoners van den Filippijnschen archipel.

Hoe het daar gesteld is, kunnen wij thans weer hooren van een figuur, die kan worden geacht objectief te zijn in zijn meeningen en beoordeelingen. Het is de bekende heer Ir. Ch. G. Cramer, oud-lid van den Volksraad en van de 2de Kamer, die in de laatste maanden verschillende reizen heeft ondernomen in den Pacific en o.m. ook de Filippijnen heeft bezocht.

Tijdens een onderhoud met een redacteur van Aneta vertelde de heer Cramer het volgende:

Wat in de Philippijnen den Westerschen reiziger in de eerste plaats opvalt, dat is het feit, dat *nagenoeg alles daar te lande in handen is van Philippino's.*

Dit geldt zoowel het bestuur, als de rechtspraak, het onderwijs, het verkeerswezen, etc. etc., kortom de geheele Overheidsbemoeienis. Maar ook in de groote particuliere bedrijven ziet men de leiding vaak in handen van Philippino's, ofschoon bekend is, dat het kapitaal, waarmee deze bedrijven werken, voor een

belangrijk deel van Amerikaanschen of oud-Spaanschen oorsprong is.

Wat den middenstand betreft, deze is voor een groot deel in handen van Philippino's. De bevolking der Philippijnen telt in totaal 16 millioen zielen, waaronder eenige tienduizenden Japanners en Chinezen en verder rond 30.000 Westerlingen, in hoofdzaak Amerikanen. Naar men ziet een handjevol op het groote geheel. *) Wanneer men nu ziet, dat in alle takken van dienst bijna alle werkkrachten uit Philippino's bestaan, dan treft dat vooral den reiziger uit Indonesia, omdat over het algemeen de doorsnee Philippino in geestelijken aanleg of anderszins waarlijk niet veel hooger staat dan de bewoner van Indonesia. Hierbij moet echter wel in aanmerking worden genomen, dat de Philippijnen reeds veel langer dan Indonesia in het bezit zijn geweest van alle mogelijke opleidingsmogelijkheden. Sommige universiteiten zijn eeuwen oud. Momenteel leveren de academische onderwijsinrichtingen — om maar een voorbeeld te noemen — ongeveer 600 rechters per jaar af. Nu kan men wel zeggen, dat dit ook zijn nadeelen heeft, maar het feit kan niet weersproken worden, dat de opleidingsmogelijkheden daar veel grooter zijn dan bij ons. Het verschil tusschen de Philippijnen en Indonesia is naar de meening van den heer Cramer in den grond dan ook hierin te vinden, dat de Spaansche kolonisators van de Philippijnen er ook hun cultuur hebben gebracht en ingeplant, terwijl de Amerikanen op denzelfden weg zijn voortgegaan. Dit kan van de Hollanders uit vroegere eeuwen niet worden gezegd. Op het oogenblik, na 40 jaren Amerikaansch bewind, wordt in de Philippijnen vrijwel uitsluitend Engelsch gesproken naast de volkstaal. Alleen de deftige families spreken thuis nog Spaansch, terwijl de lagere klassen der bevolking en ook enkele anderen behalve het Engelsch ook nog de eigenlijke volkstaal spreken, in hoofdzaak het Tagalok, dat lijkt op het Maleisch. In het Philippijnsche parlement is de voertaal in hoofdzaak Engelsch. Daarnaast wordt ook nog Spaansch gesproken, terwijl het gebruik van de volkstaal eveneens toegestaan is.

Als oud-ingenieur heeft de heer Cramer zich vooral geïnteresseerd voor het technisch hooger onderwijs in de Philippijnen. En hij is tot de conclusie gekomen, dat dit onderwijs in elk geval op een lager niveau staat dan het technisch hooger onderwijs te Bandoeng en in

*) Dit is ± de helft van de getalsverhoudingen in Indonesia, althans op Java. (R e d.)

Delft. Maar wat beteekent dit voor de praktijk? Voor de praktijk lijkt de kennis der Philippijnsche ingenieurs alleszins voldoende. Zij leggen zeer behoorlijk groote irrigatiewerken aan. Ook de spoorwegen voldoen goed. In elk geval de zaak loopt bevredigend.

De groote kwestie in de Philippijnen is nog altijd de onafhankelijkheid. En de belangstelling concentreert zich op de vraag, of men in 1946 inderdaad onafhankelijk zal worden verklaard of niet.

De persoonlijke indruk van den heer Cramer is, dat de Amerikanen op hun eenmaal genomen besluit zeker niet zullen terugkomen, doch de verwachting is, dat de Philippijnen zelf den band met de Vereenigde Staten zullen willen verlengen. En wel om de economische voordeelen, maar tevens ook in verband met de Japansche bedreiging. Alleen felle voorstanders van de onafhankelijkheid, zooals Generaal Aguinaldo en zijn geestverwanten willen van geen uitstel weten.

In de praktijk echter zijn de Philippino's eigenlijk reeds onafhankelijk en als men dit alles met eigen oogen aanschouwt, zoo verklaarde de heer Cramer, dan is er toch wel een schrijnende tegenstelling met Indonesië, vooral als men denkt aan het lot van de petitie-Soetardjo. Het zou volgens hem dan ook volstrekt niet verwerpelijk zijn, indien leidende figuren in Indonesië, en vooral ook bestuursambtenaren, zoo nu en dan eens naar de Philippijnen gaan om zich op de hoogte te stellen van de toestanden op sociaal-economisch en politiek gebied. Daar op de Philippijnen is, naar de meening van den heer Cramer voor ons veel meer te leeren dan in andere koloniale gebieden.

Ook in de groote handelshuizen werken tal van Philippino's en er is naar men weet ook een Philippijnsche Bank, waarvan het bestuur en de leiding in handen zijn van de zonen van het volk. Zooals reeds verteld, is de middenstand voor een groot deel in Philippijnsche handen. Wel zijn er nog vrij veel Chineezzen, doch deze oefenen praktisch geen staatkundigen invloed uit. Daarnaast heeft men de bekende Japannerskwestie, waarvan de oplossing niet zoo eenvoudig blijkt te zijn. In Davao wonen 15 á 30.000 Japanners.

Wat den heer Cramer nog opviel, is dat de levensstandaard in de Philippijnen in het algemeen hooger is dan in Indonesië. Men heeft er een stelsel van minimum-loonen. Het minimum-loon is bepaald op 1 peso, d. i. bijna één gulden per dag. Anderszijds heeft de heer Cramer den indruk, dat met deze loonregeling nog al de hand gelicht wordt, ofschoon protesten in zulke gevallen gewoonlijk niet lang op zich laten wachten. Zoo was bekend, dat sommige werkgevers hun arbeiders niet meer uitbetaalden dan de helft van het minimum-loon, het geen intusschen nog neerkomt op 47 cent N. I. Crt. Doch hierover werd ook reeds schande gesproken.

Tijdschriften- schouw.

door:
BILISMARDE

„Indonesia'', uitgegeven door
Perhimpoean Indonesia, No. 2.
14e Jaargang, Juli 1939.

De glorierijke dagen van de Perhimpoean Indonesia heette haar orgaan „Indonesia Merdeka''. Thans, in den jaren negentienhonderd negen en dertig des Heeren Jezus Christus, behoort Merdeka tot het verleden en blijft Indonesia in deze wereld achter, eenzaam en alleen.

Het bestuur van de Perhimpoean en de redactie van de Indonesia hebben onzes inziens een zeer zware taak. Hebben ze tegenover ons Volk en Vaderland niet een reputatie op te houden? Het is niet van belang ontbloeit om na te gaan of ze voor die taak berekend zijn dan wel niet.

Vooreerst dient onderzocht te worden, waarom de naam van 't orgaan veranderd is. Helaas, wij kunnen niet weten waarom, doch misschien ligt het in de „Historische Ontwikkeling'' der dingen. Zegt de dynamica niet, dat men — om de waarheid te vinden — alle zaken der wereld in beweging denken moet? Alzoo kan men wel verwachten dat in afzienbaren dan wel onafzienbaren tijd met het orgaan der Perhimpoean een evolutie-proces zich voltrekken zal met dit resultaat, dat de phase „Indonesia'' gevolgt wordt door de phase „Hindia Belanda''.

Laten we nu „Indonesia'' zelf van buiten en van binnen bekijken. De redactie kondigt in een voorwoord aan dat het orgaan met dit, het nieuwe Juli-nummer in een nieuw kleed verschijnen zal. Dat belooft wat, is het niet, lezer? Het nummer is inderdaad keurig verzorgd, een mooie lettertype en goed papier om er kunstfoto's op te reproduceeren. We zullen den eersten zin van het „Voorwoord'' hier afschrijven, opdat de lezer meteen weten zal, welke andere belofte gegeven wordt, een belofte, welke ons interessant voorkomt. Ziedaar, het gaat beginnen:

„Met ingang van dit nummer zal het orgaan „Indonesia'' zich niet alleen (maar ook? Bilismarde) in een nieuw kleed steken, maar bestaat eveneens het voornemen, om het in plaats van tweemaandelijks iedere maand te doen verschijnen."

Men duide 't ons niet euvel, doch bij ons bestaat niet het voornemen onze lezerste onthalen op Hollandsche stijl-productie als bovenstaand citaat. Wij lezen maar verder:

„Het doel om meerdere bekendheid aan en een beter begrip voor (of tegen? Kan dat? B.) de wensen en noden van het volk van In-

donesia te geven, zou hiermee beter tot zijn recht komen."

Ja, dat zal wel!

"Dit zal ongetwijfeld (Zalig zijn zij, die niet twifelen kunnen! B.) kunnen bijdragen tot de zo nodige verbetering in de verstandhouding tussen het Indonesise en Nederlandse volk".

Men ziet, dat de naamsverandering van het orgaan der Perhimpunan niet voor niets is. Immers, met den naam is de geest ook veranderd. Maar de redactie beweert:

"Getrouw aan het karakter van de „Perhimpunan Indonesia", die de uitgeefster van dit orgaan is, zouden wij ons niet alleen tot het Indonesise, maar ook het tot het Nederlandse volk willen zien."

Ja, ja! Wie heeft er bezwaar op tegen? Toch zouden wij het zeer op prijs willen stellen, indien de redactie had willen verklaren hoe het karakter van de Perhimpunan thans is. Want vroeger was het anders! Vroeger was de leuze en vroeger heette het orgaan „Indonesia Merdeka"!!! En nu

We hebben er heusch niet het minste bezwaar tegen dat een groep onzer studenten opportunistische politiek voert. En toch, indien ze er de meening op na houdt, dat karakter zich wijzigen kan, dat getrouw of trouw een *betrekkelijk begrip* is, dan kunnen we ons niet de wêlde veroorloven aan haar kennis en inzicht te gelooven.

Van kennis en inzicht gesproken: helaas, ons verder onderzoek toont aan, dat er bij de redactie van „Indonesia" niet de noodige ernst bestaat om kennis van en inzicht in onze zaken en verhoudingen te verkrijgen. Misschien kan ter verontschuldiging aangevoerd worden, dat de redactie alsmede het bestuur van de Perhimpunan, hetwelk toch ook verantwoordelijk is voor den inhoud van het orgaan, te lang van het Vaderland weg zijn en dat ze enkel aangewezen zijn op gegevens door de pers versterkt en door boekenlektuur verkregen. Maar dan vertrouwen ze ook te veel op hun persoonlijk lezen en op hun kunst van interpretatie.

Als daar op pagina 66 staat: „Instellingen als het *Koloniale Instituut in Batavia* " of op pagina 70: „*Mr. Meyer Ranneft*", kunnen wij zulke koeien nog als lammeren beschouwen. Slips of the pen!!!

Op p. 50 beweert de redactie, over de „Ga-boengan Politiek Indonesia" schrijvende:

„Oorspronkelijk zou het Centraal - Comité - Petitie - Soetardjo in de maand Mei in overleg treden met de vertegenwoordigers van alle politieke partijen, om over de stappen te be-raadslagen, die naar aanleiding van de afwij-zing van de Petitie - Soetardjo door de Re-

Uit Dr. Soetomo's nalatenschap.

REISINDRUKKEN.

(Nadruk verboden).

Onwillekeurig verrees voor mijn geestesoog Japan, met zijn groote orde, zijn spreekwoordelijke zindelijkheid, zijn vriendelijkheid, niet te vergeten zijn hulpvaardigheid. Onwillekeurig moest men zijn respect en hulde brengen aan dat kleine, doch machtige land, machtig in zijn organisatie, machtig in zijn uitingen naar buiten en naar binnen toe. Als ik dit schrijf dan is het niet zoo-als de heer L. K. H. in zijn „dagbled" veronderstelde, dat ik de prooi zou willen zijn van deze Srigala, integendeel, als ik Japan beschreef in zijn mooie en edele uitingen, dan is het om er mijn volk, dat de vrijheid verlangt, op te wijzen, hoe en op welke wijze deze verkregen kan n.l. door opoffering, door liefde, door toewijding, eensgezindheid, door moed en vastberadenheid, eigenschappen, die bij het Japansche volk sterk aanwezig, onwillekeurig door heel de wereld worden erkend en bewonderd. De heer L. K. H. meende in mij een onnoozele te zien, die trotsch zou zijn, als een armlastige, een millionnair als familie te bezitten. Arme heer L. K. H., laat Uw gevoelens van haat tegenover Japan, laat Uw sentiment niet de vrije loop, wil U China helpen losrukken van de greep van de kleine doch stoere Jap.

— Met sentiment alleen bereikt men niet! —

Op weg naar mijn Hotel (de Swami's vonden het beter, dat ik in de stad zou blijven, in het Mission-huis om contract te kunnen krijgen met vooraanstaande Indiers) schonk de aanblik mij al een indruk van het geen

geering, moeten worden genomen.

Toen het bekend werd dat er pogingen werden aangewend om tot de oprichting van een Nationale Concentratie te komen, was het Centraal-Comité-Petitie-Soetardjo van meening dat het zich zelf moest opheffen om op deze wijze te voorkomen, dat er verwarring onder het volk zou ontstaan.

Voorwaar een sympathieke houding, die dan ook algemeen gunstig werd ontvangen."

Alle verzachtende omstandigheden bij elkaar genomen, zouden we kunnen oordeelen, dat dit een kwestie van waardeering is.

In het volgend nummer gaan wij hierop door. Tevens zullen wij de *Soeura Roepi* en haar geest aan een beschouwing onderwerpen.

vliegen over het territoir van een oorlogvoerende land zal uiteraard niet mogelijk zijn.

Het is daarom niet boud om te veronderstellen, dat dan Indonesia ter handhaving van zijn neutraliteit geheel op zich zelf zal zijn aangewezen.

Tot voor kort, misschien ook tot op heden, heerscht bij bepaalde groepen de meening, dat de band Nederland — Indonesia er eene is, welke de onderscheidene deelen zelf aangaat. Doch houdt men in gedachten, wat er over een belangrijk deel van het Aziatische vasteland sedert meer dan twee jaren aan den gang is, dan zal men moeten erkennen hoe ook krachten van buiten daarop van invloed kunnen zijn. Zooals de situatie op het oogenblik is, wordt de zelfstandigheid van wat Nederlandsch-Indië wordt genoemd, „opgehangen” aan de stabilisator der huidige wereldverhoudingen, Engeland. Met name kijkt men dan uit naar de kracht der Singapore-sche vlootbasis. Amerika is er nog niet aan toe om van Guam een hechte vlootbasis te maken, terwijl de Philippijnen in geval van een oorlog niet van veel gewicht zullen kunnen zijn, althans ten aanzien van onzen archipel.

Ook wanneer — naar ook wij vurig hopen

— een wereldbrand niet zal worden ontstand blijft Indonesia ook uit strategisch punt nog altijd een factor, die van bijzonder belang is voor de verhoudingen in den Pacific. In dit verband is dan ook het door den heer Soekardjo in den Volksraad genoemde S.O.S. sein der V.C. es. om te geraken tot een krachtig defensie-apparaat in deze gewesten, volkomen te begrijpen.

Doch evenzeer is ook begrijpelijk, dat zulk een apparaat alle waarde mist, indien hij niet wordt geschraagd door de moreele kracht van breede lagen van het volk.

Daarom is eisch : dat het Indonesische Volk het besef wordt bijgebracht te moeten strijden voor het behoud van de vitale belangen van zijn Vaderland !

En hiertoe is in de allereerste plaats noodig : geeft het meer staatkundige rechten, geeft het zelfstandigheid !

De Indonesische beweging heeft daartoe de eenheid reeds bereid !

En de Gapi is er om samenwerking te zoeken en te ontvangen !

Alle heus aan dek beteekent een rots in de branding !

India mij vermoedelijk te aanschouwen geven zal. Een land met haast onoverbrugbare en markante tegenstellingen. Aan den eenen kant millionairs en aan den anderen kant miljoenen, die nauwelijks hun honger kunnen stillen ; toegewijde dienaren van de menscheit aan den eenen kant ; schraapzuchtige, meedoogenlooze geldschietters aan de andere zijde ; Brahmanen, menschen met hooge beschaving en scherpzinnig intellect, doch ook miljoenen, die in onkunde en bijgeloof hun leven slijten. Zoo was mijn indruk op weg naar mijn Hotel. Verder nog wat mij opviel was, het onderlinge gekibbel, dat er heerschte ; koelies, die hunne fooien niet zonder ruzie konden verdeelen. Chauffeurs, die met de harde hand gegrepen moesten worden, om niet verder over de huur te zanikken. Het was met mij zoo, dat de Swami's, hun woede niet konden beheerschen en de Chauffeur een klap met hun paraplu's moesten geven, alvorens hij verder weg wilde rijden, vragende om meer huur.

28 Juni 1936.

Na mijn particuliere zaken te hebben afgegaan, ben ik onder geleide van Swami Nityaswarukananda naar 'tklooster der monniken van Sri Ramakrishna gegaan, om daar den dag met de monniken door te brengen, gelegen ongeveer eenhalf uur van de stad aan den rechter oever van den heiligen Ganges.

HET MONNIKEN TEHUIS

Dit Tehuis, dat een groot terrein beslaat en thans doende is een tempel te bouwen, grootsch van opzet en kunstig van uitvoering ; een tempel, die ongeveer een miljoen guldens zal kosten, zal een groote gehoorzaal bezitten, waardoor een paar duizend hoorders de open-

bare voordrachten der monniken kunnen bijwonen. Met de uitvoering van dit plan, die reeds 40 jaren terug door Swami Vivekananda werd geprojecteerd, en thans door de milde bijdrage van twee Amerikaansche dames gerealiseerd kon worden, werd een Ingenieur belast, die ook aan deze „Ramakrishna Mission” verbonden is. Alvorens overdit monniken tehuis verder te gaan, even een korte uiteenzetting over het doel der Stichting.

De Stichting beoogt :

a. Het vormen van een keur van monniken, die zich zelf opofferen, een geestelijk leven leiden, waaruit leeraren en werkers gekozen worden, om de Vadanta-ideeën uit te dragen en een leven te propageeren gelijk door Sri Ramakrishna geïllustreerd.

b. In vereeniging met leeken - broeders zendingswerk te verrichten om menschelijkheid en barmhartigheid te verwerkelijken, n.l. de menschen van de wereld te dienen zonder aanzien des persoons.

Wat voor ons van groot belang is om te weten zijn o.a. de volgende gedragslijken der Stichting, welke reeds tastbare resultaten leveren.

a. De opleiding van goeroes in alle takken van wetenschap, kunst en industrie ;

b. Onderwijs verleen aan het volk (volksonderwijs).

c. Het oprichten en instandhouden van scholen, weeshuizen, hospitalen, bibliotheken, apotheken voor behoeftigen, huizen voor invaliden, voor gevallen vrouwen enz. enz. ;

d. Uitgifte van dagbladen, tijdschriften en boeken welke de levensleer van Sri Ramakrishna propageeren.

Soedah lama meraba
SAKIT
KEPALA.

niet
den-
niet

HISA DAPAT BELI DI SEGALA TEMPAT

Wij vragen:

is U over de kwaliteit
 van Bangoen tevreden?

ZOO JA, ZEGT HET ANDEREN !

ZOO NEEN, ZEGT HET ONS !!!

Redactie.